

ເອກະລັກຂອງຊົນເຜົ່າ ບົດ

2015

ຈັດພິມໂດຍ: ກົມຊົນເຜົ່າ ສູນກາງແນວລາວສ້າງຊາດ

ຮ່ວມກັບ: CLICK

ສະໜັບສະໜູນໂດຍ: SDC

Schweizerische Eidgenossenschaft
Confédération suisse
Confederazione Svizzera
Confederaziun svizra

Embassy of Switzerland

**Swiss Agency for Development
and Cooperation SDC**

ຄໍາເຫັນ ຂອງຫົວໜ້າກົມຊົນເຜົ່າ ສູນກາງແນວລາວສ້າງຊາດ

ປະເທດລາວ ເປັນປະເທດທີ່ນ້ອຍ, ເນື້ອທີ່ບໍ່ກວ້າງຂວາງແຕ່ກໍອຸດົມສົມບູນໄປດ້ວຍຊັບພະຍາກອນທຳມະຊາດ ແລະ ວັດທະນະທຳອັນດີງາມໂດຍສະເພາະແມ່ນຫຼາກຫຼາຍສີສັນຂອງບັນດາຊົນເຜົ່າ. ຊຶ່ງເປັນສິ່ງເອກອ້າງທະນົງໃຈ ຂອງປວງຊົນລາວ ແລະ ເປັນທີ່ດຶງດູດເອົານັກທ່ອງທ່ຽວໃນທົ່ວໂລກຫຼາຍລ້ານຄົນເຂົ້າມາຮຽນຮູ້ວັດທະນະທຳດັ່ງກ່າວ ໃນແຕ່ລະປີ. ດັ່ງທີ່, ທ່ານ ປະທານ ໄກສອນພົມວິຫານ, ຜູ້ນຳທີ່ເຄົາລົບຮັກຂອງປວງຊົນລາວທັງຊາດໄດ້ໃຫ້ຄຳເຫັນວ່າ: “ປະເທດລາວເຮົາມີວົງຄະນາຍາດລວມອັນປະກອບດ້ວຍຫຼາຍຊົນເຜົ່າ”. ໃນຫຼາຍຊົນເຜົ່າກໍມີຫຼາຍດ້ານທີ່ດີປຽບເໝືອນດັ່ງດອກໄມ້ນາໆພັນທີ່ພວມເບິ່ງບານໃນສວນອຸທະຍານອັນພາໃຫ້ມີຫຼາຍຮູບຫຼາຍສີສັນ ແລະ ສົ່ງກິ່ນຫອມຫວນ.

ສະນັ້ນ, ເພື່ອເປັນການສົ່ງເສີມວັດທະນະທຳອັນດີງາມຂອງບັນດາຊົນເຜົ່າໃນ ສປປ ລາວ ກົມຊົນເຜົ່າ ສູນກາງແນວລາວສ້າງຊາດຮ່ວມກັບ ວິສະຫະກິດ CLICK I4 Dev ໂດຍ: ສະໜັບສະໜູນຈາກສະຖານທູດ ສະວິດສະແລັ່ນ (SDC), ຈຶ່ງໄດ້ຮຽບຮຽງ ແລະ ຈັດພິມປຶ້ມກ່ຽວກັບຊົນເຜົ່າ ບົດ ຄົ້ນໃໝ່ໂດຍແຍກຈາກປຶ້ມບັນດາຊົນເຜົ່າຢູ່ ສປປ ລາວ ໃນເມື່ອກ່ອນ. ເພື່ອເຜີຍແຜ່ໃຫ້ສັງຄົມ ໄດ້ເຂົ້າໃຈຮີດຄອງປະເພນີອັນເປັນເອກະລັກສະເພາະຂອງຊົນເຜົ່າ ບົດ ໃນ ສປປ ລາວ. ປຶ້ມນ້ອຍຫົວນີ້ແມ່ນບັນລະຍາຍກ່ຽວກັບເອກະລັກສະເພາະຂອງຊົນເຜົ່າ ບົດ ຊຶ່ງປະກອບດ້ວຍ: ຊື່ເອີ້ນ, ການຂະຫຍາຍຕົວຂອງພົນລະເມືອງ, ການນຸ່ງຫົ່ມ, ການກິນຢູ່, ການຕັ້ງພູມລຳເນົາ ແລະ ບາງປະເພນີ.

ແຕ່ເນື່ອງຈາກ, ການຮຽບຮຽງເນື້ອໃນຄັ້ງນີ້ແມ່ນບົນພື້ນຖານຂໍ້ມູນທີ່ມີແລ້ວ, ສະນັ້ນ, ຈຶ່ງມີຂໍ້ຈຳກັດ, ຄວາມຊັດເຈນ, ຄວາມອຸດົມສົມບູນດ້ານຂໍ້ມູນພໍສົມຄວນ, ຢ່າງໃດກໍຕາມ, ຫວັງຢ່າງຍິ່ງວ່າປຶ້ມດັ່ງກ່າວຈະເປັນປະໂຫຍດໃຫ້ແກ່ສັງຄົມໃນການເຂົ້າໃຈໄດ້ເອກະລັກອັນສະເພາະຂອງຊົນເຜົ່າ ບິດ ໃນ ສປປ ລາວ ບໍ່ຫຼາຍກໍໜ້ອຍ ແລະ ຈະເປັນພື້ນຖານຕື່ມກ່ຽວກັບການຄົ້ນຄວ້າຊົນເຜົ່າໃນ ສປປ ລາວ ແລະ ນຳເອົາຂໍ້ມູນໃໝ່ມາປັບປຸງໃຫ້ມີເນື້ອໃນອຸດົມສົມບູນເພີ່ມຂຶ້ນໃນອະນາຄົດ

ທ່ານສາມາດດາວໂຫຼດເອົາເນື້ອໃນປຶ້ມ ດັ່ງກ່າວໄດ້ທີ່ເວັບໄຊ :

www.doe-lfnc.org ຫຼື ຕິດຕໍ່ຂໍ້ມູນເພີ່ມເຕີມມາຍັງ ກົມຊົນເຜົ່າ

ສູນກາງແນວລາວສ້າງຊາດ

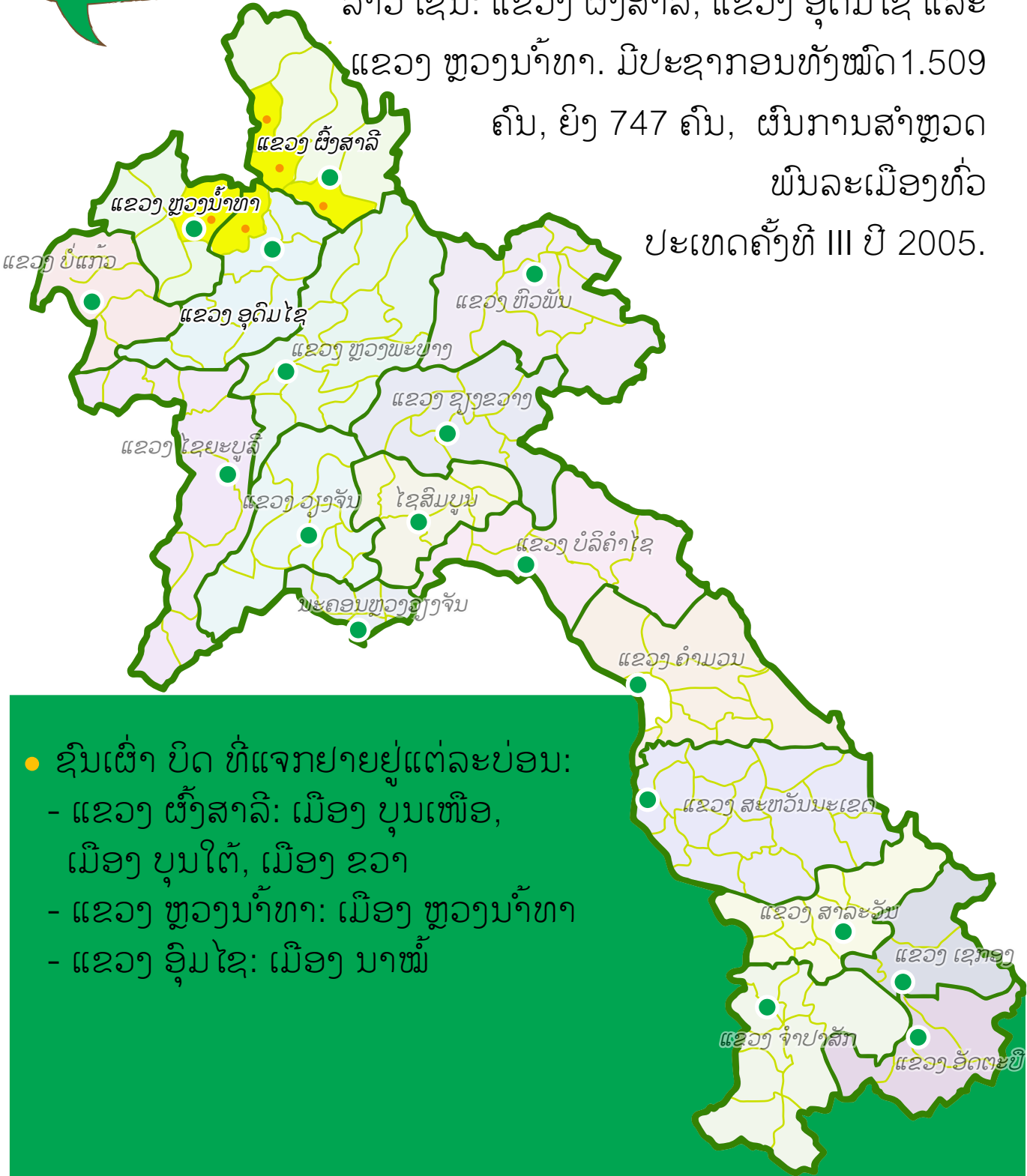
ທີ່ເບີໂທ: 021 218965, Email : ethnic123lfnc@gmail.com

ນະຄອນຫຼວງວຽງຈັນ, ວັນທີ.....2015

ສູນກາງແນວລາວສ້າງຊາດ
ຫົວໜ້າກົມຊົນເຜົ່າ

ແຜນທີ່ການແຈກຢາຍພົນລະເມືອງ

ບັດຈຸບັນ ຊົນເຜົ່າ ບິດ ສ່ວນຫຼາຍຈະດຳລົງຊີວິດຢູ່ບັນດາ ແຂວງພາກເໜືອ ຂອງ ສປປ ລາວ ເຊັ່ນ: ແຂວງ ຜົ້ງສາລີ, ແຂວງ ອຸດົມໄຊ ແລະ ແຂວງ ຫຼວງນ້ຳທາ. ມີປະຊາກອນທັງໝົດ 1.509 ຄົນ, ຍິງ 747 ຄົນ, ຜົນການສຳຫຼວດພົນລະເມືອງທົ່ວປະເທດຄັ້ງທີ III ປີ 2005.

- ຊົນເຜົ່າ ບິດ ທີ່ແຈກຢາຍຢູ່ແຕ່ລະບ່ອນ:
  - ແຂວງ ຜົ້ງສາລີ: ເມືອງ ບຸນເໜືອ, ເມືອງ ບຸນໃຕ້, ເມືອງ ຂວາ
  - ແຂວງ ຫຼວງນ້ຳທາ: ເມືອງ ຫຼວງນ້ຳທາ
  - ແຂວງ ອຸດົມໄຊ: ເມືອງ ນາໝີ

ປະຫວັດຄວາມເປັນມາ ແລະ ຊື່ເອີ້ນ

ຊົນເຜົ່າ ບົດ ແມ່ນຊົນເຜົ່າໜຶ່ງໃນວົງຄະນະຍາດແຫ່ງຊາດລາວເອກະພາບ, ເຂົາເຈົ້າໄດ້ມາຕັ້ງຫຼັກປັກຖານບົນດິນແດນແຫ່ງນີ້ແຕ່ສະຕະວັດທີ V ເປັນຕົ້ນມາ. ໄດ້ເຄື່ອນຍ້າຍເຂົ້າມາດິນລາວຊ່ວງໄລຍະດຽວກັນກັບຊົນເຜົ່າ ກຶມມຸ ແລະ ຊົນເຜົ່າລະເມດ, ແຕ່ກ່ອນມີນິທານກ່າວວ່າຊົນເຜົ່າ ກຶມມຸ ແລະ ຊົນເຜົ່າບົດແມ່ນອ້າຍນ້ອງຮ່ວມອຸທອນດຽວກັນ. ເນື່ອງມາຈາກການຄວາມເຂົ້າໃຈຜິດໃນການແບ່ງຊັ້ນໂຕຊ້າງ ແລະ ຊັ້ນໂຕເໝັນຈິ່ງແຕກແຍກກັນ. ຜູ້ເປັນນ້ອງໄດ້ເຂົ້າປ່າແລ້ວຮຽນເອົາສຽງນ້ຳຕົກຕາດ, ສຽງກົກໄມ້ສີກັນ, ສຽງໂຕສັດຮ້ອງເປັນພາສາຕົນເອງ. ສະນັ້ນ, ຄົນຊົນເຜົ່າ ບົດ ຈິ່ງຮູ້ທັງພາສາຊົນເຜົ່າ ກຶມມຸ ແລະ ມີທັງພາສາຂອງຕົນສ່ວນຄົນກຶມມຸບໍ່ສາມາດຮູ້ໄດ້ພາສາຂອງຊົນເຜົ່າບົດ

ຊົນເຜົ່າອື່ນເອີ້ນໃຫ້ຊົນເຜົ່າບົດວ່າ: “ຂ້າບົດຫຼືຂະບົດ” ແຕ່ເຂົາເຈົ້າບໍ່ມັກ, ຊື່ທີ່ເຂົາມັກແມ່ນຄຳວ່າ: “ບົດ” ມີຄວາມໝາຍວ່າ: ພົກປັນຈາກເຜົ່າໜຶ່ງ ແລະ ພາສາໜຶ່ງມາເປັນຊົນ ເຜົ່າໃໝ່ ແລະ ພາສາໃໝ່

ອາຊີບຂອງຊົນເຜົ່າ ບົດ

ການດຳເນີນຊີວິດທາງດ້ານເສດຖະກິດຂອງເຂົາເຈົ້າມີອາຊີບໃນການເຮັດໄຮ່ປະສົມກັບການເຮັດນາ, ລ້ຽງສັດ ແລະ ປູກພືດຜັກ. ນອກນີ້, ຍັງມີການຫາປາຕາມທຳມະຊາດ ແລະ ມີຄວາມຊຳນານໃນວຽກງານຫັດຖະກຳຈັກສານ, ສຳລັບການຕຳຫຼຸກນັ້ນ, ແມ່ຍິງຊົນເຜົ່ານີ້ບໍ່ມີພອນສະຫວັນຈິ່ງອາໄສການຊື້ ແລະ ແລກປ່ຽນນຳເຜົ່າອື່ນໆ.

ພາບໂດຍ: ກົມຊົນເຜົ່າ

ພາບໂດຍ: ກົມຊົນເຜົ່າ

ທີ່ຕັ້ງບ້ານ ແລະ ເຮືອນ

ຊົນເຜົ່າ ບິດ ມີຄວາມນິຍົມສ້າງແລະຢູ່ເຮືອນຮ້ານໃນເຮືອນຈະແບ່ງເປັນສອງຫ້ອງ ແລະ ມີຮ້ານບູຊາຜີບັນພະບຸລຸດຄື: ຫ້ອງນອນຂອງພໍ່ແມ່ ແລະ ຫ້ອງທົ່ວໄປເປັນຫ້ອງຮັບແຂກ ແລະ ບັນດາລູກໆທີ່ບໍ່ທັນໄດ້ແຕ່ງດອງ, ຄົນທາງນອກຈະບໍ່ມີສິດລ່ວງເຂົ້າຫ້ອງນອນຂອງພໍ່ແມ່ ແລະ ຫ້ອງຮ້ານບູຊາຜີເຮືອນ, ເຮືອນແຕ່ລະຫຼັງຈະມີຊານ, ເຊຍ ແລະ ເຮືອນຄົວເປັນບ່ອນແຕ່ງຢູ່ຄົວກິນ. ສະໄໝກ່ອນການເຮັດເຮືອນຂອງເຂົາເຈົ້າແມ່ນເສົາໄມ້ແກ່ນ, ມີ 9-12 ເສົາ, ມຸ້ງດ້ວຍຫຍ້າຄາ, ແອ້ມດ້ວຍຝາໄມ້ເຮັຍ, ປູດ້ວຍໄມ້ແປ້ນ ຫຼື ໄມ້ຟາກ. ປັດຈຸບັນໄດ້ມີການປະດິດຄິດແຕ່ງ ແລະ ຫັນມາໃຊ້ເຄື່ອງກໍ່ສ້າງທີ່ທັນກັບຍຸກສະໄໝ ແລະ ທີ່ມີໃນຕະຫຼາດຂອງທ້ອງຖິ່ນຕົນ.

ຄັດຈາກປຶ້ມບັນດາຊົນເຜົ່າໃນ ສປປ ລາວ

ພາບໂດຍ: ກົມຊົນເຜົ່າ

ເຄື່ອງນຸ່ງຫົ່ມ

ຊົນເຜົ່າ “ບົດ” ບໍ່ມີເຄື່ອງນຸ່ງປະຈຳເຜົ່າ, ການນຸ່ງຖືສ່ວນຫຼາຍໃນສະໄໝກ່ອນແມ່ນການແລກປ່ຽນຈາກຊົນເຜົ່າໃກ້ຄຽງ ແລະ ຫາຊື້ຕາມທ້ອງຕະຫຼາດໄປຕາມແຕ່ລະຍຸກສະໄໝຂອງສັງຄົມ.

ທີ່: ບ້ານນ້ຳວິໄລ, ເມືອງວຽງພູຄາ, ແຂວງຫຼວງນ້ຳທ່າ
ພາບໂດຍ: ກິມຊິນເຜົ່າ

ອາຫານ ແລະ ເຄື່ອງດື່ມ

ຊົນເຜົ່າ ບົດ ກໍຄືກັນກັບຊົນເຜົ່າອື່ນໆໃນສະໄໝກ່ອນແມ່ນ ອາໄສການຫາກິນຕາມທຳມະຊາດເຊັ່ນ: ຫາລ່າເນື້ອສັດປ່າ, ຫາປາ ຕາມຫ້ວຍຮ່ອງ, ໜອງບົງ, ແລະ ເກັບເດັດຜັກປ່າເພື່ອມາປຸງແຕ່ງເປັນ ອາຫານເຊັ່ນ: ປະເພດແກງ, ຕົ້ມຜັກ, ລາບ, ແຈ່ວບັ້ງ, ໝົກ, ຫຼາມ ແລະ ອື່ນໆປະຈຳວັນ, ອາຫານແຕ່ລະປະເພດຈະມີລົດຊາດເຄັ່ມ ແລະ ເຂົ້າ ເຈົ້າມັກກິນເຂົ້າຈ້າວ, ສ່ວນເຂົ້າໜຽວເປັນບາງຄັ້ງຄາວ. ການດື່ມຂອງ ເຂົ້າເຈົ້າຈະມັກດື່ມນ້ຳດິບ ແລະ ດື່ມເຫຼົ້າໄຫທີ່ເປັນເອກະລັກໃກ້ຄຽງ ກັບຊົນເຜົ່າກຶມມຸ. ປັດຈຸບັນນີ້ໃນເວລາມີງານຕ່າງໆຈະມີການດື່ມເບຍ ແລະ ດື່ມນ້ຳທີ່ຜະລິດຈາກໂຮງງານ.

ພາບໂດຍ: ກຶມຊົນເຜົ່າ

ຄວາມເຊື່ອຖື

ພາຫວານພາຄາວເອີ້ນຂວັນເຮືອນ ແລະ ຂວັນບ້ານ
ພາບໂດຍ: ກິມຊິນເຜົາ

ຊົນເຜົ່າ “ບົດ” ແຕ່ໃດມາແມ່ນໄດ້ມີຄວາມເຊື່ອຖືຜີບັນພະບູລຸດຂອງຕົນເປັນຕົ້ນ: ຜີພໍ່, ຜີແມ່ (ຜີເຮືອນ), ຜີບ້ານ, ຜີເມືອງ. ແຕ່ລະເຮືອນລ້ວນແຕ່ມີຮ້ານບູຊາຜີບັນພະບູລຸດຂອງຕົນ. ການຈັດພິທີລ້ຽງຜີນັ້ນຈະອີງໃສ່ຄວາມສຳຄັນຫຼືບົດບາດຂອງແຕ່ລະຜີຊຶ່ງຈະມີການຕົບແຕ່ງຕ່າງກັນອອກໄຕາມແຕ່ລະພິທີກຳ. ຊົນເຜົ່າ “ບົດ” ມີປະເພນີເອີ້ນຂວັນເຮືອນ ແລະ ຂວັນບ້ານໃນທຸກໆປີລະຫວ່າງຮອບວຽນຂອງການປູກເຂົ້າໄຮ່. ນອກນີ້ເວລາມີການເຈັບເປັນ ຫຼື ເກີດພະຍາດຕ່າງໆເຂົາເຈົ້າກໍຈະເຮັດພິທີເພື່ອຂໍຮ້ອງໃຫ້ຈິດວິນຍານ ຫຼື ຜີທີ່ດີມາຊ່ວຍໃນປີໜຶ່ງໆເຂົາເຈົ້າມີການຈັດພິທີສະເຫຼີມສະຫຼອງ ຫຼື ມ່ວນຊື່ນສອງເທື່ອຄື: ເວລາບຸນດອກຝາງແດງ ແລະ ເວລາຈູດໄຮ່ເຂົ້າ.

ສິນລະປະຜົນເມືອງ

ດ້ານສິລະປະວັນນະຄະດີຂອງຊົນເຜົ່າ “ບົດ” ເຂົາເຈົ້າບໍ່ມັກ, ບໍ່ມີການຂັບລຳ ແລະ ນິທານພື້ນເມືອງຕ່າງໆທີ່ເປັນເອກະລັກສະເພາະຂອງຕົນ. ໃນກໍລະນີມ່ວນຊື່ນກໍຈະຮ້ອງເພງລາວ, ຂັບລີ້ ຫຼື ຂັບຊົນເຜົ່າອື່ນໆທີ່ຢູ່ໃກ້ຄຽງ.

ພາສາປາກເວົ້າ

ຊົນເຜົ່າ “ບົດ” ມີພາສາປາກເວົ້າສະເພາະຂອງຕົນ, ຊຶ່ງຈັດເຂົ້າໃນໝວດພາສາ ມອນ-ຂະແມ. ສະນັ້ນ, ພາສາປາກເວົ້າຂອງເຂົາເຈົ້າມີຫຼາຍຄຳຄ້າຍຄືກັບພາສາປາກເວົ້າຂອງຊົນເຜົ່າ “ກຶມມຸ, ລະເມດ ແລະ ສາມຕ່າວ”. ພ້ອມກັນນັ້ນກໍມີບາງຄຳເວົ້າຂອງບັນດາຊົນເຜົ່າໃນໝວດພາສາ ມອນ-ຂະແມ ຢູ່ທາງພາກໃຕ້ຂອງລາວເຮົາ. ຊົນເຜົ່າ “ບົດ” ບໍ່ມີຕົວໜັງສືຂຽນ, ແຕ່ຍັງຮູ້ພາສາຊົນເຜົ່າທີ່ຢູ່ໃກ້ຄຽງເຊັ່ນ: ພາສາລື້, ຍັງ, ຍວນ, ລະເມດ ແລະ ອື່ນໆ

ການສົມທຽບ

ພາສາ ລາວ ກັບ ພາສາ ບິດ

ລຳດັບ	ພາສາ ລາວ	ພາສາ ບິດ
01	ສະບາຍດີ	ສິມມ່າຍເລີ້
02	ໂຊກດີ	ໂຊກເລີ້
03	ຂອບໃຈ	ຂອບຫຣີເຍືອຽມ
04	ຂໍໂທດ	ຂໍສູ່ມາ
05	ເຈົ້າຊື່ຫຍັງ?	ຊິງເມື້ະບາເມື້ະເມີ້?
06	ເຮັດຫຍັງຢູ່?	ແຕ່ງເມີ້?
07	ກິນເຂົ້າແລ້ວບໍ່?	ເປື້ະມະແລ້ວໂອ່ະ?
08	ລາກ່ອນ	ເຢາະເປີເອີມ
09	ພົບກັນໃໝ່	ບື້ມເຢາະຫິມເມະ
10	ບໍ່ເປັນຫຍັງ	ອາແຢລເມີ້

ຂໍ້ມູນໂດຍ: ແນວລາວສ້າງຊາດ ແຂວງ ຫຼວງນ້ຳທາ

